

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
- 1. All questions are compulsory.**
 - 2. Figures to the right indicate full marks.**
 - 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.**

Q.1 Answer Any ONE of the following. (20)

- a) Discuss the Medium of instruction at pre-primary, primary, secondary and higher education levels.

OR

- b) Explain Teacher-Pupil ratio in pre-primary, primary, secondary and higher education level.

Q.2 Answer Any ONE of the following. (20)

- a) What are the administrative issues of central government in Indian education? Elaborate issues faced by state government in 21st century?

OR

- b) Explain various issues faced by state boards and universities while implementing educational policies in India.

Q.3 Answer Any ONE of the following. (20)

- a) Why equity in education is important for SC/ST in India? What measures has been taken by the government for promoting equity in education for SC/ST.

OR

- b) Write the role of Education for mitigating from different social challenges.

Q.4 Answer Any ONE of the following. (20)

- a) What is Religious and Moral Education? Why is there a need for Religious and Moral Education in today's times?

OR

- b) Analyze how Education for Democracy can foster National Development.

Q.5 Write a short note on Any Two. (20)

- Causes & Remedies to Wastage and Stagnation in Secondary Education
- Administrative issues faced by Colleges and Educational Institutions
- Educational Accommodations for Special learner
- Vocational Education for National Development

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

- प्र.१ खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (२०)**
- (अ) पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक, माध्यमिक आणि उच्च शिक्षण स्तरावरील शिक्षणाच्या माध्यमावर चर्चा करा.
किंवा
- (ब) पूर्व-प्राथमिक, प्राथमिक, माध्यमिक आणि उच्च शिक्षण स्तरावरील शिक्षक-विद्यार्थी प्रमाण स्पष्ट करा.
- प्र.२ खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (२०)**
- (अ) भारतीय शिक्षणात केंद्र सरकारचे प्रशासकीय मुद्दे कोणते आहेत? २१ व्या शतकात राज्य सरकारसमोरील प्रशासकीय समस्यांची विस्तृत माहिती द्या?
किंवा
- (ब) भारतातील शैक्षणिक धोरणे लागू करताना राज्य बोर्ड आणि विद्यापीठांसमोरील विविध समस्यांचे स्पष्टीकरण द्या.
- प्र.३ खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (२०)**
- (अ) भारतातील SC/ST साठी शिक्षणातील समानता का महत्त्वाची आहे? SC/ST साठी शिक्षणात समानता वाढवण्यासाठी सरकारने काय उपाययोजना केल्या आहेत.
किंवा
- (ब) विविध सामाजिक आव्हाने दूर करण्यासाठी शिक्षणाची भूमिका लिहा.
- प्र.४ खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (२०)**
- (अ) धार्मिक आणि नैतिक शिक्षण म्हणजे काय? आजच्या काळात धार्मिक आणि नैतिक शिक्षणाची गरज का आहे?
किंवा
- (ब) लोकशाहीसाठी शिक्षण राष्ट्रीय विकासाला कसे चालना देऊ शकते याचे विश्लेषण करा.
- प्र.५ टीपा लिहा. (दोन) (२०)**
- (अ) माध्यमिक शिक्षणातील गळती आणि स्थगनेची कारणे आणि उपाय.
- (ब) महाविद्यालये आणि शैक्षणिक संस्थांना भेडसावणाऱ्या प्रशासकीय समस्या.
- (क) विशेष शिक्षणाऱ्यांसाठी शैक्षणिक निवास व्यवस्था.
- (ड) राष्ट्रीय विकासासाठी व्यावसायिक शिक्षण
